

- KOTARAC, M., M. BEDJANIČ, A. PIRNAT & A. ŠALAMUN, 1996. Dragonfly records from the Dravograd area, northern Slovenia (Odonata). *Opuscul. zool. flumin.* 144: 1-9.
- PUSCHNIG, R., 1905a. Kärntnerische Libellenstudien. *Carinthia II* 95: 18-31.
- PUSCHNIG, R., 1905b. Kärntnerische Libellenstudien. *Carinthia II* 95: 61-72.
- PUSCHNIG, R., 1906. Weitere kärntnerische Libellenstudien. *Carinthia II* 96: 109-120.
- PUSCHNIG, R., 1908. Kärntnerische Libellenstudien, Dritte Folge. *Carinthia II* 98: 87-101.
- RAAB, R., 1993. Beitrag zur Kenntnis der Libellenfauna des Pressegger Sees und anderer Gewässer des Gailtales (Kärnten) (Insecta: Odonata). *Carinthia II* 183/103: 443-452.
- WARINGER, J., 1982. Beitrag zur Kenntnis der Libellenfauna des Hafnersees (Kärnten). *Carinthia II* 172/92: 355-360.

(M. BEDJANIČ)

DROBTINICE IN OCVIRKI

Po vzoru slovenskih ornitologov smo v naš društveni bilten uvedli rubriko, ki je namenjena objavi posamičnih favnističnih podatkov, zanimivih opažanj in dogodkov, ki so morda "premajhni" za objavo članka, v terenskih beležnicah in naših glavah pa nanje kaj kmalu pozabimo. Zaželeni so podatki za redke in ogrožene vrste, predvsem iz območij od koder doslej niso bile znane, izjemno zgodnje ali pozno pojavljanje določene vrste, notice o nenavadnem vedenju, skratka karkoli zanimivega iz tega ali onega razloga. Podatki naj bodo čim bolj natančni, zato je nujna navedba datuma, natančne lokalitete in imena popisovalca. **Prispevke prosim pošljite na naslov: Matjaž Bedjanič, Fram 117/a, 2313 Fram.** Vljudno vabljeni k sodelovanju tudi v prihodnje!

ČRNI KAMENJAK *SYMPETRUM DANAE* IN PASASTI KAMENJAK *SYMPETRUM PEDEMONTANUM* TUDI NA DRAVSKEM POLJU

Dravsko polje lahko brez pretiravanja ocenimo za odonatološko najbolj obdelan del Slovenije. Kako tudi ne – doslej je bilo namreč na tem območju zabeleženo pojavljanje kar preko 50 vrst kačjih pastirjev (BEDJANIČ et al. 1999). Marsikdo bi mislil, da so terenski izleti na takšna območja počasi že kar nezanemljivi in možnosti za nova odkritja zelo majhne. Pa temu seveda ni tako, saj je narava vedno polna presenečenj. Predlanski avgust je bil kačjepastirski mesec presenečenj na vodnem zadrževalniku Medvedce v bližini Pragerskega.

V vetrovnem, a lepem in sončnem dopoldnevu sem se 14-VIII-1999 sprehodil po severovzhodnem delu nasipa vodnega zadrževalnika Medvedce. Večino časa sem namenil opazovanju številnih parčkov stasitih kamenjakov *Sympetrum depressiusculum*, ki so brez sramu pozirali pred objektivom fotoaparata in šele z

dodobra razbeljeno glavo in suhimi usti sem počasi popisal še ostale kačje pastirje. Ko sem tako dosegel mesto vtoka Polskave v zadrževalnik so me razbeljeni nasipi s posušeno vegetacijo podzavestno spomnili na glinokope v prleških Borecih ali usedalnike pri Puconcih na Goričkem, kjer sem imel pred nekaj tedni po dolgem času priložnost ponovno opazovati pasastega kamenjaka *Sympetrum pedemontanum*. Zamišljen sem naredil še nekaj korakov po nasipu in pred mano se je seveda - od kdo ve kje - pojavila osamljena samička pasastega kamenjaka. Presenečenje je bilo popolno, zaradi močnega vetra in bingljajočih travnih bilk pa je žal ostalo fotografsko nezabeleženo. Rjave proge na krilih pasastega kamenjaka delujejo namreč v takšnih pogojih zelo "maskirno", tako da sem spreletavanju samičke le težka sledil s pogledom. Ko sem se ji slednjič dovolj približal, pokleknil in že prislonil oko k fotoaparatu je v delčku sekunde na krilih vetra zajadrala na drugo stran nasipa, kjer sem jo zatem seveda zaman iskal...

S kakšnimi nameni sem se čez dober mesec dni, natančneje 24-IX-1999, ponovno vrnil na Medvedce, verjetno ni treba podrobneje razlagati. Namesto proslavitve bližajočega zaključka sezone z uspešno sliko pasastega kamenjaka v jutranjem soncu, pa me je tokrat pričakalo še eno presenečenje. V šasju na severni strani zadrževalnika sem namreč že na nekaj metrov opazil samičko kamenjaka, ki je bila drugačna od še vedno zelo številnih samičk stasitega kamenjaka *Sympetrum depressiusculum*. Že po nekaj korakih je njeno identiteto izdal značilni črni vzorec na oprsju ter podolžna temna proga na strani zadka – pred sabo sem imel samičko črnega kamenjaka *Sympetrum danae*. Sonce ni preveč pripekalo, tako da je pritlehno zalezovanje hitro obrodilo fotografske sadove (SLIKA 1). Seveda sem nato križem in počez pretaknil obsežen sestoje šasja na severni strani

SLIKA 1: Samička črnega kamenjaka *Sympetrum danae*. (Medvedce pri Pragerskem, 24-IX-1999, Foto: M. Bedjanič)

zadrževalnika, vendar sem uspel zabeležiti le še enako osamljenega samička črnega kamenjaka. Sama najdba me je zelo razveselila, takoj pa se mi je zastavilo vprašanje o "poreklu" opaženih osebkov. Črni kamenjak je v Sloveniji zelo redek in v tem delu severovzhodne Slovenije so močne populacije znane le s Pohorja, kjer je bil zabeležen na Črnem jezeru pri Osankarici in ribniku Jezerce v bližini

Rogle. Iz nižinskih predelov podatkov za to vrsto skorajda ni, z izjemo neobjavljenega podatka za osamljenega samčka črnega kamenjaka, ki sem ga dne 01-VIII-1994 zabeležil na Turnovih ribnikih pri Račah. Tudi v Avstriji, še zlasti v južnih delih, je črni kamenjak omejen na hribovite predele. Zanimivi pa so podatki iz sosednje Štajerske, kjer je bil črni kamenjak med drugim najden tudi v zaraščenih mrtvih rokavih na Lipniškem polju (HOLZINGER, 1992). Če se vrnemo v Slovenijo lahko domnevamo, da je izvor črnih kamenjakov iz Medvedce in Turnovih ribnikov najverjetneje iskati nekje na Pohorju. Nenazadnje znaša zračna razdalja med Črnim jezerom in zadrževalnikom Medvedce manj kot 20 kilometrov, kar je za kačje pastirje kova črnega kamenjaka, pravzaprav prava malenkost.

Na koncu pa še zelo na kratko o naravovarstvenem pomenu in problematiki vodnega zadrževalnika Medvedce. Poleg 35 zabeleženih vrst kačjih pastirjev (LABUS, 2000; M. BEDJANIČ, neobjavljeni podatki), predstavljajo Medvedce eno zadnjih zatočišč za številne ogrožene rastlinske in živalske vrste. Pestrost močvirskih bivališč ter raznolikost favne in flore na vrstnem nivoju, uvrščajo vodni zadrževalnik Medvedce med naravovarstveno najpomembnejša mokrišča v Sloveniji, ki so za ohranjanje biotske raznolikosti naše države izjemnega pomena. Območje je ogroženo zaradi intenzivnega ribogojstva in evtrofizacije, pretiranega dviga gladine vode, vnosa tujerodnih vrst rib ter delno tudi intenzivnega kmetijstva na okoliških površinah. Za izboljšanje trenutnega stanja je nujna uvedba prilagojenega in ohranjanju narave podrejenega estenzivnega gospodarjenja z močvirnimi in vodnimi površinami ter znižanje gladine stalne ojezeritve. Pripraviti je treba načrt upravljanja, ki bo vzpodbujal sonaravno rabo tega območja ter natančno določal bodočo namembnost in vlogo zadrževalnika.

(Matjaž Bedjanič, Fram 117/a, 2313 Fram, e-mail: matjaz.bedjanic@guest.arnes.si)

LITERATURA:

- BEDJANIČ, M., 1999. New records of *Hemianax ephippiger* (Burmeister, 1839) in Slovenia (Anisoptera: Aeshnidae). *Exuviae* 6: 14-18.
- BEDJANIČ, M., A. PIRNAT & A. ŠALAMUN, 1999. Prispevek k poznavanju kačjih pastirjev širšega območja ob reki Dravi med Ptujem in Središčem ob Dravi, severovzhodna Slovenija (Insecta, Odonata). *Natura Sloveniae* 1: 45-69.
- BEDJANIČ, M., 2000. *Analiza stanja biotske raznovrstnosti Slovenije: Kačji pastirji (Odonata)*. Elaborat za MOP - Upravo RS za varstvo narave, Fram. 34 str.
- HOLZINGER, W. E., 1992. Die Libellenfauna der Mur-, Sulm- und Laßnitzauen des Leibnitzer Feldes (Steiermark, Österreich). *Libellula* 11(3/4): 175-180.
- KOTARAC, M., 1997. *Atlas kačjih pastirjev (Odonata) Slovenije z Rdečim seznamom: projekt Slovenskega odonatološkega društva*. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 205 pp.
- LABUS, N., 2000. *Kačji pastirji akumulacije Medvedce z biologijo kritično ogroženih vrst*. Raziskovalna naloga za 17. srečanje mladih raziskovalcev za napredek Maribora, II. gimnazija Maribor, Maribor. 30 str.